N XL.

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 15. Listopada V. S. ROKU 1805.

AUSTRYA.

WIEDEN 5 Listopada. Po tylu wiadomościach smutnych z Rzeszy, zaczęliśmy odbierać weselsze ze Włoch. Dziś G. Bubna przybył z główney kwatery Caldiero, przysłany od Arcy X. Karola z doniesieniem o kilku zaciętych i krwawych, lecz chwalebnych dla armii Austryackiey i zyskownych bitwach, które stoczyła z woyskiem Francuzkiém blizko brzegów Adige rzeki. Obszernieysze i dokładne wszystkich szczegółów opisanie poźniey rząd ogłosi; teraz przestał na doniesieniu: że d. 29 pazdziernika G. kommenderuiący Massena trzymaiąc się spokoynie od d. 19, przeszedł nakoniec pomienioną rzekę niedaleko Verony, odparł stanowiska nasze przy Caldiero, i uderzył na szańce; których iednak w tym d. dobyć nie mogąc, z klęską bardzo znaczną ustępować musiał. Nazaiutrz o południu wódz Francuzki szturm ponowił, i 4 dywizyami do tychże szańców przystąpił, zamyślając przełamać centrum armii Austryackiey, wedrzeć się w tém mieyscu do środka, i skrzydła rozerwane porazić. Przewidział nieprzyiacielski zamiar Arcy X. Karol; przeto w nocy bitwę poprzedzaiącey zebrał woyska, rezerwę sprowadził, i wiele wybranych regimentów uszykował na drodze od Stra do Villanova, żeby szańce wspierały w potrzebie.

Tu zaczęła się bitwa, z nadzwyczaynym uporem i zaciętością obu stron przedłużona do poźney nocy; nikt ustąpić nie chciał; ręczny ogień mianowicie trwał 7 god. między Stra i Caldiero. Tegoż czasu inna dywizya Francuzka pod przewodnictwem G. Molitor szturmować zaczęła prawe skrzydło Austryaków, i szańce pod Colognola. Zewsząd nieprzyiaciel ustępować musiał nic nie sprawiwszy; natężone wodzów i żołnierzy usiłowania były daremne. Austryacy przy niezwalczoném męztwie mieli za sobą wygodne stanowisko, i artyllerya która lecących do szturmu porażała. D. 31 Massena plan zmieniwszy, attak zmyślony przypuszcza do Caldiero; prawdziwy na lewe skrzydło i szańce Chiavico wymierza. Bitwa zacięta i krwawa przeciągnęła się znowu do wieczora; nieprzyiaciel nic nie dokazał. Tyle razy z klęską odparty, stracił naymniey 5 do 6 t. zabitych i ranionych; ieńców zabrali Austryacy więcey 2 t. chorągiew 5 regimentu zdobyta. Jak wielu naszych poległo, nie wiemy.

Arcy X. Karol przyrzekł poźniey nadesłać opisanie dokładnieysze tych bitew, gdy mu czas pozwoli, i wskazać oyczyźnie każdego rycerza, który dystyngwował się naybardziey. Teraz prosi Cesarza, żeby G. kawaleryi Bellegarde ozdobił krzyżem orderu woiennego Maryi Teressy, GL. Vogelsang dał regiment, a Półkownika Weissenwolf wyniosł na stopień GM. co natychmiast uczynił Franciszek 2. Tym sposobem do 1 listopada armia we Włoszech Austryacka w dawnych stanowiskach trwała nieporuszona i nie zwalczona; prawe skrzydło pod G. Bellegarde przy Jlasy i Colognola, środek pod GL. Argenteau przy Caldiero, skrzydło lewe , od GL. Reuss przy Arcole opiera się o Adige rzekę. Z oddzielnym korpusem GL. Dawidowich stoi pod Bevillaqua, z drugim GL. X. Rosenberg w górach Tirol zasłaniaiących.

Od armii drugiey, która się znaydowała na granicy Bawarskiey, Cesarz odebrał mniey zaspokaiaiące wiadomości. D. 27 pazdziernika, iak donosi GL. Meerveldt, woyska nieprzyiacielskie, rzekę Inn w przewyższaiących siłach przeszły pod Wasserburg; inne to samo uczyniły d. 28 pod Muhldorff. Ostatnia dywizya niemieszkaiąc postąpiła do Burghausen; pierwsza do brzegów rzeki Saltza śpiesznym krokiem. Ta za pomocą pontonów stanowszy na prawym brzegu, sprawiła, iż zaczęte Austryaków ciągnienie ku Saltzburgowi, musiało być wstrzymane. Tegoż czasu G. Schustek stoiący pod Haag z przednią strażą, attakowany musiał ustępować przemocy; ażeby więc nie był daley odparty ku Lambach, GL. Kienmayer ruszył z odsieczą na czele grenadyerów, prowadząc półk lekkokonny Oreilly przez Gmunde do Steinkirchen; z drugiey strony GL. X. Hohenlohe postąpił z dywizyą swoią przez Trauenfall do Kremsmunster.

Te wszystkie obróty trwały do 30 pazdziernika. Nazaiutrz uderzył nieprzyiaciel potężnie na G. Schustek w Haag stoiącego. Kommenderuiący G. Kutuzow wsparł straż przednią Austryaków w tém mieyscu 2 batalionami strzelców Rossyiskich, które stały na drodze między Haag i Lambach; 2 inne poźniey nadciągnęły. Woyska zprzymierzone walczyły z odwagą sobie zwyczayną; ale chociaż dawaliśmy odpor naydzielnieyszy, a Rossyanie dwakroć bagnetem uderzyli na nieprzyiaciela; G. Schustek odparty nakoniec został do Lambach. W tey bitwie kommendant strzelców batalionu Graf Gołowkin śmiertelnie raniony; w liczbie zabitych znayduie się Półkownik Grafen z regimentu huzarów Cesarza. Strata woysk zprzymierzonych ogółem nie wynosi w zabitych i ranionych nad 400 ludzi; nieprzyiacielska większą bez porównania być musi. Widzieliśmy, że wysokiey rangi Officyer zabity lub raniony padał z konia; otoczyli go zewsząd Francuzi; strzelanie nawet ustało

Po tey rozprawie woyska Austryackie za rzekę Traun ustąpiły, 4 zaś bataliony strzelców Rossyiskich do Wels pociągnęły; most spalono; Półkownik Maryassy z regimentem dragonii Arcy X. Jana i pieszym Giulay straż tylną trzymał. D. 1 listopada X. Hohenlohe na czele swoiey dywizyi udał się do Steyer, GM. Mondes do Kremsmunster; GM. Nostitz między Ebers i Wels, G. Schustek między Wels i Traunfall, Półkownik Mesko między Traunfall i Traunsee postawieni. Z przeciwney strony Marsz. Bernadotte d. 30 pazdziernika część woysk Francuzkich, Bawarskich i Batawskich wprowadził do Saltzburga stolicy. Zewsząd przychodzą odgłosy, że woyska Króla Pruskiego, Elektorów Saskiego i Hesse Cassel w pole ruszyły.

Odebraliśmy z Verony dokładne opisanie pierwszey bitwy z Francuzami stoczoney d. 18 pod tém miastem. O 3 god. rano dywizya Masseny wyszedłszy z zamku starego, napadła Austryaków mostu strzegących; ustąpili do bramy S. Jerzego; tu wsparci posiłkiem bronili się walecznie; ognia iednak natężonego wytrzymać nie mogąc, idą na wzgórek S. Lorenzo, który ledwie wieczorem opanował nieprzyiaciel. Chciał Massena odciąć od armii główney dywizye G. Wukassowich i Sommariva rozciągnione nad Adige rzeką ku Parona. Lecz regimenta Hohenlohe i Coburg wytrzymały natarczywość iego tak statecznie, iż nie mógł obiąć szańców zasłaniaiących bramę S. Jerzego, aniteż wkroczyć do Verony. Pod wieczor zbliżył się Wukassowich, Francuzi do zamku starego powrócili, straciwszy wielu zabitych i ranionych; ieńców poymano 600. między którémi iest I Generał; drugi z wielo Officyerami sztabowemi miał poledz w boiu. Austryaków nie zgineło nad 500; kilkaset w niewolę poszło, 2 armaty zdobył nieprzyiaciel. Tegoż czasu druga Masseny dywizya rzekę przebywszy w Pescantina i Pontone, Austryaków przymusiła do odwrótu. Lecz nazaiutrz przybył Arcy X. Karol; zaczęła się utarczka między Duemigliara i Pescantina; nieprzyiaciel ustępować musiał; i d. 20 za rzekę powrócił. W Pontone strony przeciwne długo dawały ognia do siebie bez wielkiey szkody. Zatém Austryackie woyska powracaią do utraconych stanowisk, wyiowszy tylko Campagnola, które zatrzymali Francuzi za pomocą dział starego zamku.

Dywizya woysk posiłkowych spodziewana z Corfou ma wynosić 25 t. ludu. Arcy X. Karol 30 t. wysłał do Tirolu, ażeby tén kray zasłaniaiąc, groziły razem lewemu skrzydłu Masseny. Poseł Francuzki Larochefoucault ledwie 27 pazdziernika opuścił naszą stolicę. Oprócz

batalionów rezerwowych które dopełniać, półków strzeleckich które zaciągać mamy, Cesarz rozkazał ze wszystkich prowincyi Monarchią składaiących, Węgry wyiowszy, wybrać rekrutów 130 t. Tym ludem dopełniemy wszystkie regimenta, te nawet które dostały się w niewolę nieprzyiacielowi. Zaden prawie nie zginoł zupełnie; iedne cofnęły się z G. Kienmayer. inne z G. Jellachich i Wolfskehl, inne z Arcy X. Ferdynandem. Znaczna ieńców liczba uszedłszy z rąk nieprzyiacielskich, pośpiesza przez Frankonią do Egry; drudzy przez Szwabią do Voralbergu i Tirolu. Znalazło się wielu takich, którzy w drodze do Francyi ciągnąc przez lasy, a widząc słabą straż Francuzów, powstali i na wolność wyszli.

Ze wszystkich wodzów armii Szwabskiey, G. Wolfskehl na szczególny wzgląd zasłużył. Gdy drudzy broń w Ulm składali, inni zaś ustępowali do Czeskich granic, ten ieden nie rozpaczał; uszedł z Biberach gdzie iuż miał być okrążonym, dawał zawsze odpor mężny, pokonać się nie dał; naostatek widząc upadłą sprawę, przeniosł się do Voralbergu, i w całości tam zaprowadził dywizyą, która ludu rozmaitego ma liczyć 15 t. Teraz gdy woyska Francuzkie przeszły do Bawaryi, Wolfskehl powrócił do Szwabii; i kray cały boiaźnią napełnia. Rozumiemy, że w czasie przyzwoitym Cesarz, gdy rozdawać zechce nadgrody mężom rycerskim, nie zapomni nayszczęśliwszego z officerów swoich na kampanii Niemieckiey.

Ogłosił nieprzyiaciel zbyt powiększoną listę Austryackich GG. którzy w niewolę poszli od początku woyny tej: prawdziwą kładniemy. Obowiązali się nie służyć bez zamiany GG. LL. Mack, X. Hesse Hombourg, Stipschutz, Giulay, Auffenberg, Laudon, Klenau, Gottesheim, Riese, Baillet la Tour, Werneck, X. Lichtenstein, X. Hohenzollern; GG. MM. Abel, Ulm, Weidenfeld, Graf Auersperg, Gehneddy, Fresnel, Sticker, Hermann 1, Hermann 2, Richter, Dienersberg, Midschery, Vogel, Weiber, Hohenfeld, Aspre, Spangen. Jnnych officerów w niewolę zabranych liczono blizko 2 t. Wszystkim podpisać się kazano, że do końca woyny ter. nie podniosą broni na Francyą i narody z nią zprzymierzone bez zamiany; w przeciwném zdarzeniu oświadczył głośno Napoleon, użyć prawa woiennego, w całey surowości.

Powiedzieliśmy, że Wiedeń wziął postać, iaką miał r. 1797 i 1800. Roztropna przezorność kazała teraz rządowi sprawować, co wtenczas uczynił; gotowe są liczne wozy, oporządzone statki mnogie, które służyć będą w nagłey przygodzie do przewiezienia archiwow i droższych sprzętów, lądem do Ołomuńca, Dunaiem do Węgier. Cokolwiek nastąpi, iedynie dziś zaymuiemy się przygotowaniem obrony dzielney. Niema teraz w stolicy regularnego żołnierza; wszystkie straże odbywa milicya mieyska; koszary, inne mieysca publiczne napełniaią się nowozaciężnym ludem, który zewsząd spływa do nas. Ogromny arsenał dostarcza każdemu broń potrzebną, działa, ammunicye. Węgierskich Insurgentów oczekiwamy wkrótce. Czeski legion niemieszkaiąc pod orężem stanie. Arcy X. Ferdynand krótko tu bawiąc wyiechał do Pragi, ażeby urządził obronę Królestwa, pomoc silną Monarchii. Arcy X. Jan zapaliwszy odwagę Tirolczyków mężnych i wiernych w odezwie czułey, pośpiesza do brzegów Adigi, zkąd Arcy X. Karol w Niemieckich obozach iest spodziewany; chociaż obecność wodza posiadaiącego miłość i zaufanie żołnierzy, zdaie się bardzo potrzebną w okolicznościach ter. gdyż podobno Massena przestać nie zechce na 3 attakach, które mu się nie powiodły.

Tirolczyków niewiele zagrzewać trzeba było; wszyscy do iednego niosą chętnie tronowi w ofierze maiątek i życie. Lecz podobno rozeszły się w kraiu trwożliwe i płonne odgłosy; co przywiodło Kommisarza Cesarskiego Brandis do naznaczenia kar surowych przeciwko roznoszącym wieści fałszywe, które dobrych obywatelów tępią gorliwość i ochotę.

Kanclerz Ugarte wyiechał do Czech wspierać maiąc usiłowania Arcy X. Ferdynanda w uzbroieniu obywatelów. Jnnych prowincyi mieszkańce ubiegaią się do służenia oyczyźnie maiątkiem i osobą. Bogatsi drugim daią przykład. Trudno byłoby wypisać wszystkie ich ofiary w czasie dość krótkim złożone. Rząd znaiąc, iż dusze szlachetne szukać nie zwykły inney nadgrody czynów cnotliwych, prócz ukontentowania ztąd pochodzącego, i chwały, wszystkich imiona ogłosił i uwielbił.

Przez Lwów niedawno ciągnęła dywizya nowa woysk Rossyiskich. Szły naprzód 3 półki Kozackie za któremi wkrótce nastąpiły regimenta konne i piesze, przechodząc miasto w paradzie woyskowey z rozwiniętemi chorągwiami, i muzyką: żołnierza regularnego liczono 13 t.

RZESZA NIEMIECKA.

HANNOWER 5 listopada. Do Gluckstadt zawino z fregatą Lord Harrowby Ambassador nadzwyczayny W. Brytańii do dworu Berlińskiego. Panuiący X. Oldenburgski z 2 synami przeieżdżał tędy do Weymar na powitanie Imperatora Imci Rossyiskiego. Feld Marszałek Hannowerskich woysk Wallmoden odnowił zniesioną przez Francuzów po wiadomey kapitulacyi generalną radę woienną. Pruskie woyska w naszym Elektoracie częsty posiłek odbieraią; słychać że 30 t. żołnierza swego tu utrzymywać będzie Fryderyk 3, z których część 3 kray, a skarb Pruski opłacać powinien. Tymczasem zrobiono iuż kontrakta wielorakie dla dostarczenia potrzeb żołnierzowi. Słychać, iż wszystkie regimenta rozkaz odebrały nie pośpieszać więcey na mieysca wyznaczone; lecz zostać maią w dzisieyszych stanowiskach.

Garnizon Francuzki w Hameln będący nakazuie rekwizycye w okolicznych powiatach, którym zadość czynić ieszcze muszą obywatele. To pewna, iż Prussacy niedawno spotkawszy podiazd Francuzki pod Springen, odeszli spokoynie zaczepki nie czyniąc. Wkrótce po tém zdarzeniu G. Barbou wysłał officyera do Hannoweru. Grzecznie onego przyieli wodzowie Pruscy, oświadczaiąc, iż maią wyraźny rozkaz obiąć Elektorat Hannowerski, Francuzów zaś spokoynych zostawić w Hameln. Więc natychmiast Barbou kazał otworzyć bramy swoiey twierdzy iuż zamknięte, i wolną każdemu kommunikacyą przywrócił. Gotuie się iednak do wytrzymania długiego oblężenia. Obywatele znacznieysi miasto opuścili nie chcąc narażać się na przypadki.

STUTTGARD 29 października. Zniszczonym obywatelom miasta Ulm pośpieszyli na ratunek mieszkańce Szwabii Bawarskiey, posyłaiąc w podarunku wiele wozów ładownych rozmaitą żywnością. Wkrótce za Ministrem Talleyrand poiechali 4 Senatorowie deputowani na podziękowanie Napoleonowi za ofiarowane chorągwie. Rząd W. Mistrzowstwa Krzyżackiego w Mergentheim przełożył, iż dzierżawy onego, iako oboiętne, wolne być maią od kontrybucyi, któremi dziś są obciążone, iako należące do Arcy X. Antoniego. Elektor Hesse Cassel wydał rozkazy, ażeby dla zachowania oboiętności przyiętey regimenta niektóre z armii iego na d. 10 listopada były gotowe do ruszenia w pole, to iest: gwardya piesza, leibgrenadyerowie, regiment G. Wurmb, batalion strzelców pieszych, drugi fizylierów Marqwarda; iakoteż półki konne: gwardyiski, gensdarmów, leybdragonii, i batterya konney artyllerYi.

AUSZPURG 3 listopada. Miasto nasze deputatów do obozu Francuzkiego posyłało. Stawieni przed Napoleonem w Muhldorf przełożyli, iak wiele Auszpurg cierpiał; tędy przechodziły ciągle od m. września wszystkie woyska Austryackie i Francuzkie, którym wielorakie potrzeby dostarczać musiano. Dziś stan iego będzie nayopłakańszy, ieżeli nie odmieni się plan opasania nas twierdzami; utrzymuiemy wielkie lazarety; ieśli do tego ciężaru przyłączona będzie powinność utrzymywania liczney załogi, upadnie handel i rękodzieła nasze, oboiętność miasta próżném stanie się nazwiskiem; być może nakoniec, iż na okropne skutki oblężenia wystawieni będziemy, nie należąc bynaymniey do woyny. Odpowiedział Napoleon: iż Auszpurga położenie zniewoliło Francuzów tu założyć szpital i magazyny; twierdz regularnych stawiać nie chcą; potrzebne są iednak szańce i okopy, ażeby nieprzyiacielskie podiazdy przynaymniey wpadać do murów nie mogły, i szkodzić armii zabraniem rzeczy i sprzętów potrzebnych. Garnizon nie będzie naylicznieyszy; rękodziełom i handlowi przeszkadzać nie powinien. Niech maią cierpliwość obywatele; długa nie będzie, w 14 d. odmienić się może postać rzeczy.

Taką odpowiedź odebrawszy, cierpliwie poglądamy na zamurowane bramy u nas niektóre z mnieyszych, założone batterye, usypane szańce. Ażeby zaś lazarety ciężaru znacznego nie przynosiły mieszkańcom, rozkazali Francuzi okolicznym wsiom i miasteczkom dostarczać do niego wszelkie potrzeby. Zawczora 5 batalionów piechoty Wurtembergskiey i konny regiment rozkaz odebrały pośpieszać za armią ku Austryackim granicom. Z Tirolu iest wiadomość, iż Arcy X. Jan opuściwszy prowincyą do Włoch pośpieszył; przed wyiazdem widział uzbroioną milicyą w liczbie 20 t. którą wspiera pospolite ruszenie całego ludu.

MUNICH 3 listopada. Po oddaleniu się armii Francuzkiey do Austryackich granic, i przeyściu Inn rzeki w kilku mieyscach razem bez wielkiego odporu; Bawarya zostać miała wolną zupełnie do stanowisk żołnierskich, gdyby tu nie przybywali codziennie od Lech i Dunaiu ciągnący ze Francyi do obozu pozostali od regimentów żołnierze, chorzy do zdrowia przywróceni, młodzieńce konskrypcyą zaięci, ochotnicy, naostatek półki całe, które ieszcze były w kraiu nieruszone. Pospólstwo to widząc rozumie, iż narod emigruie z oyczystych siedlisk i szuka nowych. Nasz Elektor Maxymilian po oddaleniu się Napoleona powrocił do stolicy swoiey, od ludu przyięty iak ociec kochany. Podobno nie długo mieszkać będzie z nami, pośpieszyć maiąc do Francuzkich obozów, gdzie więcey zabawi. Rozkazał w Bawaryi zaciągać 2 półki górálów, każdy składać się powinien z tysiąca ludzi pieszych. Nie mamy dokładnego opisania bitew, które Francuzi stoczyli z nieprzyiacielem, rzekę Inn przeszedłszy. To pewna, że Braunau iest wzięte; armia do Wels pośpiesza, maiąc wkroczyć daley. Czekamy wkrótce wiadomości o ważnieyszém zdarzeniu; gdyż woyska stron przeciwnych zbliżyły się do siebie.

SALTZBURG 31 pazdziernika. D, wczorayszego widzieliśmy wchodzące do nas woyska nieprzyiacielskie; składały się z półków Francuzkich, Bawarskich, i Batawskich. Pierwsze dywizye krótko tu bawiąc, wyciągnęły ku Hallein, drugie do Neumarkt i Strasswalchen; część została w mieście. Gdy woyska przeszły, nastąpiła artyllerya, ammunicye, zawady obozowe. Naostatek przybył główno kommenderuiący Marsz. Bernadotte z innemi GG. Nie zgadniemy, iaki los będzie kraiu naszego; dotąd panuie spokoyność; żadnych kontrybucyi nie narzucono; rekwizycyi nie znaią mieszkańce; zdaią się Francuzi postępować z niemi, iak obyczay każe z narodem przyiaznym i oboiętnym. Sami mieszczanie straż trzymaią w stolicy. Nie więcey mówić możemy o dalszych zamiarach nieprzyiacioł Austryackiego domu; iedni rozumieią, że ztąd Bernadotte póydzie przez Stirią, Carinthią, Carniolę, do Włoch, ażeby zagroził z tyłu armii Arcy X. Karola, przecioł drogę posiłkom od niego spodziewanym w Wiedniu, i podał rękę Massenie; drudzy powiadaią, iż prawe skrzydło trzymać będzie armii wielkiey, która do państw dziedzicznych wkracza, zasłaniaiąc ią od ściany Tirolskiey, gdzie Arcy X. Jan otwarte maiąc kommunikacye z woyskiem zastępuiącém Wenecyą, żadnego zaś z Francuzkich wodzów przed sobą nie widząc, przystąpić mocen iest do ważnego przedsięwzięcia. Wszelką oboiętność i niepewność w tey mierze zniosą wkrótce obróty dalsze Marszałka Bernadotte.

ULM 1 listopada. Marsz. Ney z armią, która w mieście naszem została według umowy przez G. Mack z Marsz. Berthier podpisaney, nie przyszedł do Tirolu, iakeśmy rozumieli, anitеż zamyślał Voralberg podbiiać. Jnne są układy Napoleona; kazano wszystkie półki Francuzkie, Wurtembergskie, Badeńskie, przez Szwabią wyższą i rzekę Lech do Bawaryi wprowadzić, co Ney pilnie wykonał, zastawuiąc dzierżawy Szwabskie Elektorów Bawarskiego, Wurtembergskiego, Badeńskiego Austryakom otwarte. Brzmi kray cały pochwałą G. Wolfskehl, który wśród powszechney ziomków klęski niestrwożony radził o sobie, uszedł przed Francuzką pogonią, i stanowszy w Bregenz szczęśliwie, zgromadził blizko 15. t. zbroynego ludu. Nie tayno, że Voralberg i Tirol bez porównania większą liczbę ma obrońców. Lękamy się powszechnie wszyscy, ażeby wodzowie Franciszka 2 połączeni, powtórnie do Cyrkułu Szwabskiego nie wtargneli. Podbicie onego byłoby nieskończenie łatwe, gdyż Napoleon potęgę całą zgromadził w Bawaryi do innego przedsięwzięcia. Już nawet podiazdy przez G. Wolfskehl wysłane pokazały się niespodzianie na wielu mieyscach, pod Biberach, Memmingen, blizko miasta naszego.

Załogę mamy szczupłą; obiecano wkrótce przysłać brygadę woysk Bawarskich G, Siebeln; lecz ta odsiecz byłaby zapewne niewczesną, gdybyśmy bliższey nie widzieli. Marsz. Augereau dawno oczekiwany, przybył nakoniec do brzegów Renu z woyskiem Bresteńskiém; z nim są GG. Dorsner, Desjardins, Lamarque, Lapisse, Augereau brat wodza. Ten z 15 t. żołnierza przeszedłszy rzekę w Huningue, poszedł prosto do Friburga, zaioł bez odporu stolicę z powiatami Brisgau i Ortenau, obciążył kontrybucyą i rekwizycyami. Od ostatnich nie iest wolna z Niemieckich żadna kraina; zprzymierzone nawet upadaią pod niemi, gdyż woyska Francuzkie od Oceanu przybyłe bez magazynów i zapasu, wszystko zabieraią. Wkrótce potém druga dywizya armii Bresteńskiey Ren przeszła w Neu Brisach, i w Friburgu przyłączyła się do pierwszey. Słychać, iż Augereau niemieszkaiąc otrzyma inne posiłki z departamentów Francuzkich, przeydzie do Szwabii wyższey, ażeby uderzył na Voralberg, albo przynaymniey Austryakom ztamtąd wkraczać do kraiów Rzeskich przeszkodził. Ciągnie zaś przez las czarny, i blizko Szwaycarskich granic.

RATISBONA 4 listopada. Wczora przybył do miasta naszego G. Baraguey d' Hilliers, prowadząc z Ingolstadu liczny korpus dragonii, która pieszo wkroczywszy do Niemiec, ma dziś konie Austryackim regimentom odięte. Wódz wiechał do murów, i odwiedził Elektora Arcy Kanclerza; żołnierze stoią po wsiach okolicznych, wkrótce maiąc pośpieszać do Straubing dla złączenia się z woyskiem Napoleona. Jakoż dziś wszyscy w drogę ruszyli. Oboiętność Ratisbony ściśle dotąd zachowaną iest od stron woiuiących. Arcy X. Ferdynand powróciwszy niedawno do Czech z Wiednia, często wysyła poiazdy do Palatinatu wyższego, które poddanym Elektora Bawarskiego nakazuią wielkie płacić kontrybucye. Słychać, że do Lintz zbliżyli się Francuzi, Austryackie zaś woyska wolnym krokiem do Kloster Melk ustępować zaczynaią. Napoleon gdy był w Munich, dawał audyencye kilku mężom nauką sławnym, między innemi Hydraulikowi Wiebeking, który iemu dzieła swoie ofiarował. Rozmawiaiąc z urzędnikami Bawarskiemi, pytał się pilnie każdego, iakie są u nich, prawa, zwyczaie, ustawy, dochody, dostatki prywatne i publiczne.

Biega pogłoska, że X. Murat ma być wkrótce wysłany od Napoleona do iednego z większych Panów Rzeskich w zleceniu nayważnieyszém. Za przybyciem do obozu Francuzkiego Ministra Talleyrand i Sekretarza stanu Maret, mówić zaczęto, iż wkrótce otworzą się negocyacye między Mocarstwami w woynie będącemi, i zawieszenie broni będzie ogłoszone. Pisma tuteysze rachuią, że Francya z swoiemi zprzymierzeńcami ma w polu i w rezerwie blizko 800 t. ludu zbroynego; iey nieprzyiaciele żołnierza million 300 t. narody oboiętne 400 t. co wszystko razem wynosi 2 mill. 500 t. żołd dzienny wszystkich armii kosztuie blizko 8 mill. franków.

BERLIN 9 Pazdziernika. Podaiąc wiekom następnym pamiątkę przebywania w stolicy naszey Imperatora Jmci Rossyiskiego, Abramson bił medal; na iedney stronie wyobrażony iest Alexander I; na drugiey gwiazda północna iaśnieie, z napisem: NITET LATENDO,

Król starszego syna swoiego, następcę tronu wyniosł na stopień Chorążego w 1 batalionie gwardyi. Minister Haugwitz wkrótce ma przedsięwziąć podróż do główney kwatery Napoleona; ztąd otwiera się pole domysłom nieskończonym, o woyny nowey pożarach, i pokoiu, których trafność czas okaże. Nic iuż przydać nie możemy do wiadomości dawnieyszych o uzbroieniu potęgi Pruskiey; wszystkie regimenta są w poruszeniu, pośpieszaiąc na wyznaczone mieysca. To samo dzieie się w Saxonii; całe woysko Elektora pod orężem stanęło; Półkownicy Schoenberg, Gersterberg, Cerrini rangę GM. otrzymali.

Arcy X. Antoni w d. ostatni bawienia się swego u nas, oglądał ciekawie, cokolwiek ta stolica mieć może uwagi godnego; iadł obiad u X. Ferdynanda, był na teatrze; w nocy na Drezno do Wiednia powrócił; mieszkał w Berlinie pod nazwiskiem Graffa Burgau. W tey chwili wiadomość odbieramy, że Minister Haugwitz iuż wyiechał do rządcy Francuzkiego, niosąc propozycye, które gdy będą przyięte, pokóy powszechny zakwitnąć może w narodach Europeyskich. Lecz ponieważ odpowiedź niewiadoma, roztropność radzi, żebyśmy na wszelkie przypadki byli gotowemi. Z tuteyszey zbroiowni wyprowadzaią codziennie działa, ammunicyą, polowe potrzeby do wszystkich armii Fryderyka 3.

Lord Harrowby Ambassador Brytańnii W. wkrótce tu iest spodziewany. Gdy Imperator Jmć Rossyiski oddalał się ztąd do Saxonii, Monarcha nasz ofiarował upominki wielu osobom dworu iego; otrzymali kosztowne tabakiery: X. Czartoryski, Poseł Alopeus, X. Dołhoruki, Graf Uwarow, Graf Lieven, Konsyliarz Oubri.

LUNEBURG 9 listopada. Oprócz liczney załogi woysk Pruskich, które w części trzeciey utrzymywać będą Hanoweranie, ma być ieszcze uformowana milicya narodowa; broń za umówioną cenę dostarczy rząd Pruski. X. Brunświcki z Berlina do Hildesheim nie powrócił; wkrótce spodziewany iest w Hannowerze. Regimenta składaiące armią iego, wkraczaią iedne po drugich do Elektoratu; iuż liczemy więcey 50 t. żołnierza. Wszystko płacą groszem gotowym; wszelkich produktów cenę naznaczyli urzędnicy kraiowi. Dziś spodziewamy się przyby-

cia do nas woysk Rossyiskich.

LAWENBURG 11. listopada. X. Brunświcki wczora do Hildesheim powrócił; w okolicy tego miasta liczą żołnierza Pruskiego 15. t. nowe teraz regimenta następuią. Wyrachowano, że dziś Fryderyk 3. ma w polu naymniey 180. t. zbroynego ludu. Woyska będące w Westfalii zewsząd ruszaią, zbliżaiąc się coraz bardziey do granic Batawskich. W kraiu Oldenburgskim czekaią przyyiścia dywizyi Pruskiey i Rossyiskiey, nad którémi kommendę główną ma otrzymać G. Kawaleryi Kalkreuth. Król Szwedzki d. 9 przybył do Schwerina, zkąd wkrótce ma pośpieszyć do armii zprzymierzoney. Wczora do naszego miasta wkroczyła straż przednia armii Rossyiskiey pod G. Ostermann, natychmiast Elbę przeszła, i udała się do Luneburga; za nią wkrótce nastąpili Szwedzi.

BRYTANNIA W.

LONDYN 5 listopada. Słychać, iż d. wczorayszego legion Niemiecki wyszedł nakoniec pod żagle z Deal i Ramsgate; wkrótce po nim nastąpiła druga brygada gwardyi na statki z G. Finch zabrana, iakoteż dywizya regularney piechoty pod G. Paget. Naywyższy kommendant całego woyska G. Don płynie na fregacie Ariadna. Niema żadney wątpliwości, że celem wyprawy iest złączenie się Anglików z armią Rossyiską i Szwedzką w Hanowerze; do iakiego przedsięwzięcia poźniey użyci będą, zostawmy czasowi. Niedawno Ministrowie z fregatą Sybilla posłali do Cuxhaven 300 t. FS. gotowizny; wczora z Yarmouth inny statek wypłynoł, niosąc do tegoż portu równą summę. Gwardya Królewska podczas woyny ter. podniesiona iest do głów 11 t. Rząd nie odebrał nowych wiadomości od Adm. Cornwallis i Nelsona. Ponieważ doniesiono z Gibraltaru, że tam zawinęło wiele statków przewozowych z żołnierzem i ammunicyą, przy straży okrętów lin. i fregat, zgadywamy, że ta być musi dywizya G. Baird; o którey dotąd rozumiano powszechnie, iż udała się do Indyi wschod. podbiiać maiąc przygórek dobrey nadziei i wyspę Francuzką. Dziś wnosiemy, że G. Craigh pomoże do inney wyprawy we Włoszech i na morzu środz. która wkrótce z Malty będzie przedsięwzięta.

FRANCYA.

PARYZ 4 listopada, Wczora w kościele NP. odprawiliśmy uroczyste nabożeństwo dziękuiąc Panu zastępów za zwycięztwa w Niemczech odniesione. Wszystkie woyska znayduiące się w stolicy pod bronią stały, grała artyllerya. Tymczasem XX. W. Elektor Józef i Connetable Ludwik, z Senatem i urzędnikami przybywaią do swiątyni; spotyka u drzwi Kardynał Arcy B. z duchowieństwem; Legat Caprara śpiewał Te Deum. Podobne nabożeństwo odprawili wszyscy Biskupi w narodzie całym. W Boulogne Marsz. Brune dawał wielką biesiadę, na którey byli obecni GG. Gouvion, Grandiean, Jardon, Rostoland, Labruyere, Teulie, Rey, Lorcet, Tavel; między innemi pili wszyscy zdrowie Pensyonarza Batawskiego.

W Strasburgu bawiąc syn Elektora Bawarskiego miał audyencyą u Małżonki Napoleona. Prezentowali się iemu z oświadczeniem uszanowania wszyscy GG. i urzędnicy cywilni. Mieszkał w pałacu Deux Ponts zwanym, przodków swoich własnym, gdzie sam narodził się, gdy Ociec iego Elektor dzisieyszy zostaiąc w służbie Francuzkiey u Ludwika 16, był Szefem regimentu Alsace. Kilka d. w mieście zabawiwszy, wyiechał do Munich.

Gdy iuż wszystkie woyska na wyprawę Niemiecką przeznaczone Ren przeszły, cokolwiek żołnierza ieszcze zostało w kraiu naszym, wszyscy rozkaz odebrali pośpieszać do brzegów Oceanu, mianowicie do Brestu i Boulogne. Tu naybardziey lękamy się straszney napaści. Brune widząc czas blizki, w którym będzie podobno sam znaglony opuścić Francyą, i lecieć na obronę Batawów zagrożonych od lądu i morza; żeby portu i flottylli bezbronnych nie zostawił, wcześnie rozkazał maytkom i morskiemu żołnierzowi na ląd występować dywizyami, i doskonalić się w rzemieśle woiennem, dla odpierania Anglików, gdy lądować zechcą. Nieprzyiaciel myślić nie przestał o zniszczeniu flottylli naszey w pomienionym porcie. Doniosł niedawno kommenderuiący Adm. Lacrosse Ministrowi morskiemu, że Sidney Smith z lekką eskadrą zbliżywszy się do flottylli na kotwicach utwierdzoney przed portem, nocną porą, wysłał 3 małe statki ku niey. Już były niedaleko; gdy Officyer straż maiący Arundel spytał się o hasło. Odpowiedzieli Anglicy, że kommendant ogląda flottyllę. Nie dowierzaiąc tey powieści ostrożny Officyer, odbiia sam na głębinę; co widząc nieprzyiaciel oddala się nayprędzey, zostawuiąc iednak 3 machiny do podpalenia statków naszych sprowadzone; zapaliły się wnet wszystkie z niezmiernym trzaskiem, szkody żadney w ludziach i statkach naszych nie sprawiły.

Małżonka Napoleona wkrótce ma podróż przedsięwziąć do Munich. Przed rewolucyą rząd Francuzki utrzymywał na żołdzie swoim wiele Niemieckich regimentów; powracamy do zwyczaiu dawnego; pierwszy Półkownik La Tour d' Auvergne otrzymał od panuiącego pozwolenie zaciągnąć regiment Niemiecki. Ochota do służby woyskowey nie ostygła ieszcze u Francuzów. Starzy żołnierze w pałacu inwalidów umieszczeni, przez kommendanta swego Marsz. Serrurier prożbę zanieśli, ażeby się godziło niektórym przynaymniey młodszym i zdrowszym iść do obozu.

WŁOCHY

NEAPOL 8 Pazdziernika. Wczora przybyły goniec od rządu Francuzkiego przyniosł dworowi naszemu pomyślną wiadomość, iż zezwala Napoleon, aby Królestwo z Sycylii do końca woyny ter. używało zupełney oboiętności. Natychmiast Król rozkazał donieść o tém całemu narodowi. Francuzkie woysko w liczbie 28 t. żołnierza zastępuiące Apulią od r. 1803, ieszcze w m. ter. ustąpi z granic naszych, i przyłączy się do armii Włoskiey Masseny. Dziś poseł Austryacki Kaunitz doniosł urzędownie Ferdynandowi 4, że Francya Monarsze iego woynę zapowiedziała. Niewiadome dotąd są warunki, które położył Napoleon zezwalaiąc na oboiętność naszą.

LIVORNA 15 pazdziernika. Przed kilko d. zawinęły do portu naszego 2 fregaty Amerykańskie, Constitution od 44 ar. i Syrena od 28. Te naprzód doniosły, że woyska Rossyiskie w Corfou stoiące opuściły wyspę zmierzaiąc do Dalmacyi i Wenecyi; powtóre iż dwór Paryski z Neapolitańskim umowę podpisał, mocą którey Francuzi ze Włoch południ. przeydą ka północy. Corsykańskie półki niedawno z Livorny wysłane częścią do Neapolu, częścią do brzegów rzeki Adige, w krótkiém ciągnieniu straciły przez dezercyą 800 ludzi, którzy schroniwszy się w górach i lasach, naprzykrzaią się obywatelom Toskańskim, rozkazuiąc dostarczać sobie potrzeby wszelkie. Kommendant Francuzki ofiarował zbiegom przebaczenie, dotąd iednak żaden prawie nie powrócił do chorągwi; wszyscy oświadczaią gotowość powracać do oyczyzny. Więc rząd Francuzki i Etrusków zrobiły umowy, użyć naydzielnieyszych środków, ażeby ci ludzie z czasem nie pomnożyli liczby rozboyników ukrywaiących się w górach Appeninu.

MEDIOLAN 21 pazdzierniku. Wice Król Eugeniusz dał z Monza wyrok przepisuiący sądzić surowie młodzieńców konskrypcyą zaiętych, ktorzy według prawa pod chorągwiami nie staneli na obronę oyczyzny; wszyscy z dezertorami porównani, na wzór ich karani być maią. Wyrokiem drugim zalecono wszystkim obywatelom składać w miastach oręż wszelki, iaki w domach mieć mogą; nieposłuszni póydą do więzienia i sztraf zapłacą.

BATAWSKA. RP.

HAGA 6 listopada. Niema wątpliwości, że na odwrócenie grożącego niebezpieczeństwa, przybędą wkrótce do nas woyska Francuzkie. Już w Brabancyi naszey zalecono czynić wszelką gotowość dla przyięcia 30 t. zprzymierzeńców. Ci przyidą z Boulogne i Dunquerque, gdzie statki do Angielskiey wyprawy przeznaczone rozbroić kazano, lud wysadziwszy na ląd dla obrony brzegów. Innych posiłków spodziewamy się od Renu. Lefevre i Kellermann, w Moguncyi i Strasburgu śpiesznie urządzaią gwardye narodowe. Sam departament niższego Renu, część dawney Alsacyi, wystawił 9 orszaków; miasto Strasburg t. ludzi.